

Liite 2 Koulupoissaolojen tukitoimet

HYVÄN ARJEN VAALIMINEN

6.1.1 Ennakoivat ja ehkäisevät toimenpiteet	6.1.2 Käytössä
Yhteisöllisessä suunnitellaan poissaoloja ennalta ehkäiseviä toimia ja huolehditaan niiden toteutuksesta ja arvioinnista.	
Poissaolokäytänteistä tiedotetaan säännöllisesti koulun henkilökunnalle, vanhemmille ja oppilaille.	
YS-aikaa hyödynnetään poissaoloihin puuttumisen kehittämisessä. Säännöllisesti pohditaan, miten kaikki oppilaat pidetään mukana.	
Rehtori/virka-apulaisrehtori muistuttaa säännöllisesti esim. jaksojen vaihtuessa poissaolojen tarkistamisesta.	
Rehtori/virka-apulaisrehtori kokoaa säännöllisesti tilastotietoa poissaoloista yhteisöllisen oppilashuoltoryhmän kokouksiin. Tarkastelua voidaan tehdä luokkakohtaisesti. Koulutasoisia tilastoja käydään läpi koko opettajakunnan kanssa.	
Koulussa on sovittu, kuka/ketkä koordinoivat missäkin tilanteessa tukitoimien toteuttamista.	
Sujuva yhteistyö koulun ja kodin välillä. (Vanhemmat tietävät henkilökunnan ja kehen ottaa yhteyttä, jos oppilaalla ilmenee poissaoloja, hyvin valmistellut huoltaja-opettaja tapaamiset, vanhempien arvostava kohtaaminen)	
Opettajat, koulun henkilökunta ja vanhemmat tunnistavat koulupoissaolojen varhaiset varoitusmerkit. Huom. ks. listaus alla.	
Koulun turvallisuuteen liittyvät käytänteet ovat kaikkien tiedossa. (koulukiusaamisen ja -väkivallan ennalta ehkäisy)	
Koulun henkilökunta lisää positiivista ja merkityksellistä vuorovaikutusta oppilaiden kanssa. Tervehdi, kysele kuulumisia esim. tunnin aluksi. Huomioi oppilas ja hänen tilanteensa henkilökohtaisesti. Anna positiivista palautetta pienistäkin asioista.	

Varaa aikaa ryhmäytymiselle erityisesti yläkoulussa. Ryhmäytymistä tapahtuu jatkuvasti ja kaikilla tunneilla tapahtuvissa toiminnoissa. Opettaja jakaa oppilaat ryhmiin.	
Sosioemotionaalisten taitojen opettaminen on suunnitelmallista (sosiaaliset taidot, itsesäätely- ja tunnetaidot)	
Sovitaan, mitkä koko koulun positiivisen käyttäytymisen tuen mallit ovat käytössä (myönteisen käyttäytymisen vahvistaminen, esim. Prokoulu)	
Koulupohjaiset mielenterveyttä tukevat käytänteet ovat käytössä (esim. Nuorten kompassi, Mieli ry, Friends)	
6.1.3 Luokanvalvoja/-opettaja seuraa viikoittain oppilaiden läsnäoloa, välitön puuttuminen.	
6.1.4 Luokanvalvoja/-opettaja luokittelee poissaoloja (luvallinen/luvaton/terveydellinen/ongelmallinen/ongelmaton/ koulun aiheuttama/muu, mikä?)	

PUHEEKSI OTTAMINEN JA SELVITTÄEN JA TUKIEN

6.1.5 Poissaoloja 30-100 tuntia (luvaton poissaolo, sairauspoissaolo ja muu huolestuttava poissaolo)	6.1.6 Käyt össä / alka en
6.1.7 Luokanvalvoja/luokanopettaja keskustelee asiasta oppilaan kanssa ja on yhteydessä huoltajiin ja sopii mahdollisesta yhteydenotosta oppilashuollon työntekijään.	6.1.8
6.1.9 Luokanvalvoja/luokanopettaja kutsuu koolle yksilöllisen oppilashuoltopalaverin. Palaveri kokoaa yhteen ne toimijat, jotka ovat tarpeellisia oppilaan koulunkäynnin tukemisessa.	6.1.10
6.1.11 Muodostetaan monialainen asiantuntijaryhmä, joka sopii tukitoimista ja seurannasta yhdessä. Sovitaan, miten seuranta tapahtuu ja kuka siitä miltäkin osin vastaa.	6.1.12
6.1.13 Sovitaan seurantapalaverin ajankohta ja vastuhenkilö.	6.1.14
6.1.15 Konsultoidaan koulun ulkopuolisia tahoja.	6.1.16
6.1.17 Arvioidaan tehostetun tuen tarve. Jos oppilaalla on oppimissuunnitelma tai HOJKS, kirjataan pedagogiset ratkaisut asiakirjaan.	6.1.18
6.1.19 Tarvittaessa ohjaus kouluterveydenhuollon piiriin.	6.1.20
Ratkaisukeskeisyys (20 % tilannekartoitus, 80 % ratkaisut). Älä syyllistä vaan etsi ratkaisuja sekä kouluun että kotiin poissaolojen vähentämiseksi.	
Poissaolojen juurisyyn selvittäminen (SRAS-R kysely 7-17-vuotiaat, ISAP 11-17-vuotiaat)	
Luokanvalvoja/luokanopettaja arvioi huoltajan ja oppilashuollon työntekijän kanssa palvelutarpeen arvioinnin tekemisen tarpeen.	
Tukimuotoja	
Oppimisen tuki: Pedagogisten tukitoimien tsekkauslistan läpikäynti.	
Ystävyyssuhteiden vahvistaminen luokassa.	
Selkeät käytänteet, säännöt ja odotukset oppilaan käyttäytymistä kohtaan.	

Säännöllisen koulunkäynnin tunnustaminen ja huomaaminen.	
Poissaolojen riskiaikojen tunnistaminen ja suunnitelma niiden varalle. Riskiaikoja ovat yleensä jakson vaihtuminen, saapuminen kouluun aamulla, viikonlopun/loman jälkeen, opettajan vaihtuminen.	
Ohjaamisen lisääminen koulussa, esim. opettaja tapaa riskiaikaan, tieto siitä, minne lapsi menee, kun on poissa koulusta, välitön yhteydenotto huoltajaan, kun lapsi on poissa koulusta. Lapsen/nuoren saattaminen tunnilta toiselle.	
Vertaisen ottaminen mukaan, esim. uuteen kouluun siirtyminen, välitunnit, koulun alku.	
Strukturoitu toiminta välituntien aikana. Esim. missä välitunti vietetään, mitä tehdään, aikuisen kanssa tai muu?	
Vanhempien ja perheen sitouttaminen (esim. toistuva ja yhteistyöhön perustuva yhteydenotto, yhteyshenkilön sopiminen).	
Huoltajien ohjeistaminen siitä, miten voi tukea kotona säännöllistä koulunkäyntiä. (Tähän on valmiit ohjeet, jotka voi antaa huoltajalle, HUS)	
Opettaja-oppilas mentorointi, sisältää viikoittaiset ja positiiviset tapaamiset, esim. CICO	
Riskiryhmässä olevien oppilaiden ohjaaminen ja rohkaisu harrastustoimintaan.	
Tukitoimet uuteen kouluun siirtymiseen ja uuden kouluvuoden aloittamiseen. Nivelvaiheissa ja opettajan vaihtuessa tiedotetaan poissaoloista.	

6.2 TIIVIS TUKI

Poissaoloja 100 tuntia tai enemmän (luvatun poissaolo, sairauspoissaolo tai muu huolestuttava poissaolo)	Käytössä / pvm
Tarkennetaan aiemmin laadittuja suunnitelmia (oppimissuunnitelma/HOJKS)	

Luokanopettaja/luokanvalvoja/rehtori tai sovitusti oppilashuollon työntekijä tekee lastensuojeluilmoituksen, johon kirjataan koulussa jo tehdyt kartoitukset, tukitoimet ja suunnitelmat, huoltajien kanssa tehty yhteistyö ja poissaolohistoria. Ilmoitukseen kirjataan, että koululla on huoli poissaolojen aiheuttamasta syrjäytymisriskistä ja normaalin kehityksen ja koulunkäynnin vaarantumisesta.	
Tukitoimia arvioidaan yhteistyössä oppilaan verkoston kanssa säännöllisesti, sovitaan seurantapalaverit.	
Tukimuotoja	
Vastuuhenkilö sovitaan (luokanopettaja tai luokanvalvoja tai yksilöllisen oppilashuoltoryhmän vastuuhenkilö, joka tuntee oppilaan parhaiten)	
Oppilaalle laitetaan säännöllisesti viestejä vaikka tämä ei vastaisi niihin. Tämä välittää tunteen, että oppilasta ei ole unohdettu. Opettaja voi laittaa päivittäin tehtäviä kotiin ja kysellä kuulumisia. Oppilasta kannustetaan tulemaan kouluun, vaikka sitten vain palauttamaan tehtäviä, joita on saanut opettajalta.	
Sovitetaan selkeät rakenteen tilanteisiin kun oppilas tulee kouluun: kuka oppilaan ottaa vastaan koulussa ja minkälaisia tavoitteita oppitunnille tai koulupäivälle asetetaan.	
Oppilaalle tulee perusopetuslain mukaan järjestää opetusta joka päivä: joka päivälle sovitaan ajankohta ja paikka, mihin oppilas saapuu. Mikäli kouluun tuleminen ei onnistu sinä päivänä, oppilas tai huoltaja ilmoittaa siitä opettajalle.	
Varsinkin oppilaan kanssa, jolla kouluun tulemiseen liittyy somaattisia oireita, voidaan kokeilla aluksi koulupihaan saapumista tai vaikka hyvin lyhyitä koulupäiviä. Oppilaan koulupäivän pituutta lisätään oppilaan voinnin mukaisesti.	
Pitkän poissaolon jälkeen keskitytään tulevaan myönteiseen ajatteluun eikä muistella aikaisempia haasteita.	
Oppilas kohdataan avoimesti, myönteisesti, oppilasta kuunnellen ja ymmärtäen. Muistuta onnistumisista.	
Kaikilla oppilasta opettavilla opettajilla on riittävä tieto oppilaan tukemisesta.	

Jos oppilaalla on perhetyön tuki, voidaan sopia heidän kanssaan tuki kouluun lähtemiseksi.	
VSOP ja siirtyminen oman ikäryhmän mukana vuosiluokalta eteenpäin kiinnittää oppilasta kouluun. Usein tarvitaan pienryhmän tukea ja erityiset opetusjärjestelyt. Ks. VSOP:sta alta lisätietoa.	
Pol18§ (räättälöity opetus- ja oppimisympäristö, paikka, tapa, aika)	
Pienryhmään haku.	

Koulupoissaolojen varhaiset varoitusmerkit

- Vaikeudet mennä tietyille tunneille (esimerkiksi liikunta), välitunnille tai koulun ruokalaan
- Vaikeudet lähteä kouluun aamuisin
- Vaikeudet siirtyä tunneilta toisille tai ruokalaan tai liikuntatunnilta "tavalliselle" tunnille
- Useat käynnit esim. kouluterveydenhoitajalla tai opinto-ohjaajan luona
- toistuvat pyynnöt saada poistua tunneilta lepohuoneeseen
- Toistuva ahdinko perheestä erotessa
- Toistuva ahdinko luokassa (esim. itkeminen)
- Toistuvat pyynnöt soittaa huoltajalle koulupäivän aikana
- Yhtäkkinen arvosanojen heikentyminen tai töiden loppuun saattamisen vaikeudet
- Yhtäkkinen muutos persoonassa tai käyttäytymisessä
- Vanhempien käyttäytyminen: vanhempi selittää toistuvasti lapsen käyttäytymistä, toistuvia perheen matkoja, terveyteen liittyvät "tekosyyt"

Tavoitekokonaisuuksittain opiskelu paljon poissaolleella oppilaalla (Helsingin kaupungin poissaoloihin puuttumisen käsikirjaa mukaillen):

- ~~VSOP~~ Päätös opiskelusta tavoitekokonaisuuksittain kannattaa tehdä silloin kun näyttää siltä, että oppilas ei etene opinnoissaan täysin vuosiluokan mukaisesti ja on mahdollista, että oppilas saa hylätyn arvosanan yhdessä tai useammassa oppiaineessa. Suorituksia useista oppiaineista kuitenkin on.
- Motivaation kannalta on tärkeää, että oppilas ei kertaa vuosiluokkaa, koska silloin kaikki suoritukset hylättäisiin.
- Poikkeavat opetusjärjestelyt ja opiskelu tavoitekokonaisuuksittain mahdollistavat oppilaalle mielekkään tavan suorittaa peruskoulu loppuun.
- Käytännössä räättälöintiin tarvitaan yleensä pienryhmän ja erityisluokanopettajan tukea.
- Opinnot opiskellaan tavoitekokonaisuuksittain tai sitten yhdistellään eri oppiaineita. Yhdessä kokonaisuudessa voi olla esimerkiksi uskonnon ja äidinkielen sisältöjä. Nämä pitää kuitenkin pystyä erottamaan arvioinnissa.

- Oppilas saa päättötodistuksen heti kun hän on suorittanut hyväksytysti perusopetuksen koko oppimäärän.